

skumami v spomenutých krajinách bližšie osvetliť.

JOZEF KUZMÍK

PSYCHOLÓG TOMÁŠ PARDEL

Významný slovenský psychológ prof. PhDr. Tomáš Pardel, DrSc., sa dožíva pozoruhodného životného jubilea, svojej osemdesiatky. Denne dochádza zo svojho domu na Bradlianskej ulici do záhrady smerom na Devín, kde sa v plnej sile venuje pestovaniu rastlín a ošetruje ovocné stromy. Pochádza zo severnej Oravy, kde sa narodil 19. júla 1918 v malej obci Čimhová pri Trstenej. Po absolvovaní gymnázia v Kláštore pod Znievom študoval filozofiu, v tom aj psychológiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Býval vo vysokoškolskom internáte na Lafranconi, kde sa zoznámil s viacerými významnými osobnosťami nastupujúcej generácie.

Na utváranie osobnosti Tomáša Pardela výrazne pôsobil pobyt na univerzite v Bazileji a styk s prof. Mengom, žiakom Sigmunda Freuda.

Ako mladý absolvent vysokej školy nastúpil vo funkcii vedeckej pomocnej sily na Psychotechnický ústav, ktorého založenie sa hodnotí ako fakt inštitucionalizácie psychológie u nás. V ústave okrem J. Čečetku a A. Jurovského pôsobili psychológovia M. Bažány, M. Városov, ktorý sa neskôr venoval teórii a histórii umenia, J. Koščo, D. Husár, J. Daniel a iní.

Istý čas pôsobil ako referent psychologického odboru Matice slovenskej v Martine,

ktorý vydal 3 ročníky Psychologického časopisu. Založil Ústav pre sociálny výskum mládeže v Bratislave a Hlohovci, ktorý navrhoval riešenie na zlepšenie práce s deťmi vo verejnej starostlivosti. Prešiel ďalšími psychologickými pracoviskami. Najprv bol pracovníkom Výskumného ústavu pedagogického v Bratislave, potom prednášal na Vysokej škole pedagogickej a na Katedre psychológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave a napokon bol riaditeľom Psychologického ústavu Filozofickej fakulty UK, ktorý založil a viedol.

Za ťažkého obdobia ideologického boja bolo potrebné obhájiť potrebu existencie psychológie, keď sa tvrdilo, že Pavlovovo učenie postačí. Svedčia o tom knihy *Obecná psychológia*, ktorej je autorom, *Úvod do psychológie*, *Základy všeobecnej psychológie* a iné, ktorých je spoluautorom, ako aj rast počtu psychológov odborníkov, ktorí pod jeho vedením u nás vyrástli. Vyrástli počty študentov na niekoľko sto.

Z publikovaných prác na prvom mieste stojí *Písaná reč, jej vývin a poruchy u detí*. Na základe výskumu dokázal, že hoci máme pravopis blízky písanej reči, veľa detí trpí chybami v čítaní (dyslexia) a v písaní (dysgrafia).

Zaujali ho, ako svedčí o tom kniha *Problémy psychoanalytického hnutia*. K tejto problematike sa znovu vrátil vo svojej najnovšej knihe *Psychoanalýza včera a dnes*.

Interdisciplinárny výskum človeka z hľadiska spoločenských vied uskutočnil ako prvý v ČSR.

Blahoželáme jubilantovi za jeho výchovnú

prácu vo funkcii vysokoškolského profesora, za jeho bohatú výskumnú a publikačnú činnosť a napokon i za jeho mnohostrannú organizačnú prácu.

KONŠTANTÍN PALKOVIČ

PRIŠLO POŠTOU

Vážený pán šéfredaktor,

pred časom som dostal z vašej redakcie anketovú otázku, týkajúcu sa môjho názoru na udalosti rokov meruôsmych, najmä však prvého ozbrojeného povstania Slovákov. Váhal som s odpoveďou – fakty sa učia už v škole a akosi nepatrím k ľuďom, rečníci pri pamätných tabuliach, hoci si myslím, že ich je po Slovensku ešte nezaslúžene málo. Počkal som si na to, ako si ten slovenský národný pohyb, ktorý inšpirovali štúrovci, pripomenie celý národ – aj inštitúcie štátu, ktorý by bez tohto pohybu dnes sotva existoval. Hneď poviem, že som tak trochu sklamaný. Bežný občan, zdá sa, väčšmi zaregistroval maďarskú nehoráznosť – oslavy ich košútovskej revolúcie na našom území. Na vine sú aj masmédiá, a nie iba tie opozičné.

Keď som bol šéfredaktorom Literárneho týždenníka, svojím verejne deklarovaným programom i úsilím som sa pokúšal trochu prebudiť a zmobilizovať sebavedomie slovenskej inteligencie. Nie veľa sa mi podarilo – nebolo ani prostriedkov, ani priestoru, ani času a možno ani porozumenia ľudí. Iné masmédiá sa o to pokúšajú, žiaľ, za pomerne pasívneho prizierania sa väčšiny slovenskej inteligencie, sčasti aj zakríknutej, aj dezorientovanej, aj menej obeťavej. Ak som sa rozhodol na vašu anketovú

otázku odpovedať, nuž preto, lebo medzi udalosťami v minulom storočí (a nie iba v ňom) a dnešným životom som našiel pozoruhodné analógie. Analógie trochu vzdialené od literatúry. Analógiu vidím medzi mužmi, ktorí vtedy vzali do rúk slovenskú zástavu a zbrane a pohli sa (s rizikom nepochopenia aj niektorých vlastných) a medzi pamätným slovom „Syptel“, ktoré vyriekol Július Binder. Čímsi sú tie činy rovnaké – a ak sme tentoraz v prípade VDG neprehrali, nuž možno aj preto, lebo sme boli rozhodnejší a, veru, aj čas – vidno – pracoval pre nás.

Druhú analógiu vidím medzi vtedajším prístupom Viedne k slovenskému pohybu – a terajšiemu postoju Viedne k Slovensku v súvislosti s Jadrovou elektrárnou Mochovce. Vtedy Viedeň odzbrojila slovenských dobrovoľníkov. Dnes sa jej nepodarilo Slovensko odzbrojiť energeticky. Nech sme za tých stopäťdesiat rokov prešli hocičím, vidno, nie iba čas pracoval pre nás, ale aj my, ako národ, sami na sebe. V tomto ohľade sme odkaz ani slávnej generácie štúrovcov nezradili. Žiaľ, ešte stále sa nie vždy vyrovnáme mnohým iným národom v hrdosti na svoju vlasť. Ešte stále v časti našich ľudí, aj vzdelaných, straší akýsi pocit malosti a nedôvery voči sebe a ľuďom, ktorí stáli i dnes stoja na čele vtedy sebazáchovy, dnes rozvíjania nášho štátu. Myslím, že z tohto hľadiska sa musíme neustále pozerať aj na naše dejiny, dávne i nedávne, a spravodlivo hodnotiť a triediť.

Vážený pán šéfredaktor, trochu mi v podtitule vášho časopisu čosi chýba. Ako viete, Slovenské pohľady za Škultétyho tam mali slová „časopis zábavno-poučný“. Ani tomu sa dneš-